

Tilsynsrapport for Friskolen Vellev 2024-2025

Som tilsynsførende på Friskolen Vellev er det min opgave at føre tilsyn med

- Elevernes standpunkt i dansk, regning/matematik og engelsk.
- At skolens samlede undervisningstilbud, ud fra en helhedsvurdering, står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.
- At vurdere, om skolen forbereder eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre og bidrager til deres demokratiske dannelse.
- At undervisningssproget er dansk.
- Skolens donationer.
- Kønslig ligestilling
- Skolens praksis vedr. underretninger

(Bekendtgørelse om valg af tilsynsførende ved friskoler og private grundskoler)

Udgangspunktet for vurderingen er standpunktet for eleverne som helhed, samt undervisningen generelt, og ikke den enkelte elevs standpunkt.

Jeg har i skoleåret 24/25 fulgt undervisningen d. 20. november 2024 og d.24. februar 2025. Jeg har fået de oplysninger fra både skolens hjemmeside og samtaler med skolens leder og lærere, der kunne være relevante for mig for at udføre mit tilsyn. I dette skoleår har jeg fulgt undervisningen på primært fagdage og enkelte fag i den naturvidenskabelige, humanistiske og praktisk-musiske fagrække i flere klasser. Som tilsynsførende på andet år har jeg bevidst brugt tid på alternative dage, dvs. fastlagte fagdage knyttet op på de forskellige fag, som skal stå mål med hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Under mine besøg er jeg meget opmærksom på at mærke grundstemningen på skolen. Jeg får naturligvis kun øjebliksbilleder, men erfarer alligevel hurtigt, hvorvidt der er et godt undervisningsmiljø og hvilke fokusområder skolen har i løbet af skoleåret.

Jeg har under mine besøg fået et godt indblik i skolens traditioner og i hvordan skolens værdigrundlag folder sig ud i de pædagogiske overvejelser, der ligger til grund for planlægningen, gruppesammensætningerne og selve undervisningen i hverdagen og i de alternative undervisningsdage. I løbet af et skoleår er der fastlagt flere fagdage, emneuger, musical og ikke mindst lejrskole. Årets musical blev bygget op omkring 2. verdenskrig i anledning af 80-års dagen for Danmarks befrielse.

Friskolen, der tager afsæt i værdierne nærvær, faglighed, natur og bevægelse har desuden også stort fokus på et socialt fællesskab naturligvis knyttet an til et fælles tredje, nemlig det faglige.

Friskolens fornemmeste opgave er at give børnene mulighed for at blive aktive og reflekterende samfundsborgere, som har mod på at tage vare på vores fælles samfund og natur. Skolen bruger sin grundlovssikrede frihed til at være et reelt alternativ til folkeskolen ved at have fagdage med Udeliv, som en givende og understøttende brik i børnenes naturdannelse. Under mit besøg havde Blå gruppe været på besøg på Sonjas gård, hvor eleverne oplevede en anden måde at have dyr på – både heste, geder og høns. Ugen før havde de besøgt et konventionelt landbrug, med smittebeskyttet stald og mange grise på et sted. Børnene var gode til at fortælle om begge besøge, og var tydeligvis optaget af forskellen. Dyrene gik det ene sted frit og det andet sted, var der bøjler til søerne, så de ikke lagde sig på smågrisene. Der var god vekselvirkning mellem erfaring og ny viden: Har en gris tænder? Hvad er en gylt? Måske en teenager so? Sidst i timen blev "Svend Åges grise" læst op. Svend Åge elsker at tælle frilandsgrise og se hvor mange smågrise der var i de små hytter på græsset. Det affødte undervejs igen fine refleksioner om ligheder og forskelle. Undring over grisens ring i næsen/trynen blev bragt på bane og meget fint sammenstillet med et tidligere besøg, hvor gruppen så vildsvin uden ringe. Her var det muligt at se, hvordan alt var blevet pløjet op og tydeligt viste grisenes rode-adfærd.

På samme måde kommer skolens dannelsestanker også tydeligt frem til morgensang og fortælling, hvor vi hørte om slavisk kultur og religion, knyttet op på en lærers egne oplevelser, som udvekslingsstudent/penneven i 8. klasse. Der blev fortalt om historiske baggrunde for Skt. Petersborgs mange navneskift fra Peter den Store i 1703 til murens fald i 1989. Vi fik vist eks. på højkultur, Blodskirken eller Opstandelseskirken, der er på Unescos Verdensarvsliste og Vinterpaladset, en af de mest storslåede bygninger i hele Rusland til lavkultur med sovjettidens standardiserede boligblokke. Inspirerende fortælling med historiske nedslag understøttet visuelt til at vise forskellige epoker i et lands historie.

Fagdage

Gul gruppe (2.3.4.) var i køkkenet og skulle lave "Osteboller og tomatsuppe" på deres fagdag. Små hold, som samarbejdede rigtig godt om opgaven, fik undervejs gode anvisninger og forklaringer på bl.a. gærs betydning for både brødbagning og ølbrygning. I et mere hverdagsprog var beskrivelse at "gæren slår prutter og mestrer at holde på luften, så dejen hæver" Ligeledes blev eleverne fastholdt i ælte dejen meget længe, så den både blev elastisk og glutenindholdet i melet fik mulighed for at arbejde. Rejsen fra tomatens oprindelsesland og de mange led tomaten har været igennem inden ankomsten til Vellev blev sammenlignet med danske årstidsgrøntsager – herunder danske tomater. Det gav anledning til mange refleksioner i grupperne. Undervisningen blev understøttet, at de mange forskellige oplysningstavler, som hænger rundt i lokalet.

Hvid gruppe (5.-6.) havde fokus på historie med afsæt i skolens udvikling siden 1814, hvor alle børn fik mulighed for at gå i skole. Materialekasserne "Skolen i 200 år" fra CFU, gav mulighed for selv at prøve tøj fra gamle dage, at skrive med blæk og kigge i gamle undervisningsbøger. Der var valgt 5 nedslagspunkter, hvortil eleverne skulle lave små speedoplæg til klassen. Det var lidt overraskende for de fleste, at man gik i skole om lørdagen frem til 1970.

På øvrige fagdage bringes madkundskab, engelsk og dansk i spil. Eleverne fortalte om et besøg i Horsens Statsfængsel i forbindelse med en fagdag om "Forbrydelse og Straf" og gav udtryk for at besøg ud af huset var en god måde at få undervisning på. Ligesom materialekasserne fra CFU sætter det både fantasi og refleksioner i gang hos eleverne.

Forsøg i klassen med store vinflasker med jord og planter stod midt lokalet og var endnu et godt eksempel på undervisning, hvor "hoved og hånd" spiller sammen. Spørgsmålet om planter kan overleve i tæt lukket miljø er da værd at undersøge. Under mit besøg var Grøn gruppe (7.-9.) fordybet i biologi og geografi, hvor de arbejdede med minedrift og råstoffer i Sydafrika.

I den humanistiske fagblok har jeg fulgt undervisningen i dansk, engelsk og tysk.

Dansk: Som det forventes på disse klassesetninger, var Blå gruppe i gang med bogstavet S og opgaver i bogsystemet "Den første læsning 1". Her var der fokus på digte og rim og eleverne fik undervejs den nødvendige guidning, så alle fik arbejdet med det faglige stof.

Sprog:

Engelsk og tysk:

Omdrejningspunktet i engelsk var Nouns, som indledningsvis blev sammenlignet med danske navneord, så eleverne kunne overføre kendt stof til engelsk. Aktiviteterne spændte fra at høre en sang om Nouns med mulighed for bevægelse og til et kreativt produkt, en collage med billeder af navneord oversat til engelsk. Valget af billeder var i Gul gruppe tydeligvis interesse bestemt.

Mobiltelefoner fylder meget i hverdagen hos de unge mennesker. Men den giver også nogle muligheder i undervisningen. Med afsæt i små tyske sætninger som f.eks. "Ich esse oder trinke gern.." skulle Hvid gruppe optage deres samtale parvis på mobiltelefonen. Det var dejligt at opleve elever gerne ville afspille deres produkt for klassen.

I den naturfaglige blok har jeg fulgt undervisningen i matematik.

Jeg overværede undervisningen i Blå gruppe, hvor den grundlæggende forståelse af geometriske figurer, tal og regnearterne plus og minus er afsættet i undervisningen. Progressionen i faget viser sig i undervisningen i Hvid gruppe, hvor opgaverne var at arbejde med og ikke mindst forstå sammenhængen i omregning fra millimeter til meter, kilo til gram eller omvendt.

I de praktiske musiske fag har jeg fulgt undervisningen i billedkunst.

Havet var temaet i Gul gruppes billedkunstime. Dagens opgave var "splatfisk" lavet med akvarelfarver, som afhængig af den tilførte vandmængde er meget transparente. Opgaven og materialevalget hang godt sammen med temaet.

Forbereder skolen efter sit formål og i hele sit virke eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre?

Skolen inddrager eleverne og drøfter jævnligt i de forskellige fag, hvad det vil sige at bo i et samfund med frihed og folkestyre. Eleverne bliver inddraget i evalueringen af timerne, i planlægningen og udførelsen af undervisningen på alle klassetrin. Der foregår en ligeværdig diskussion/samtale eleverne indbyrdes og med læreren om relevante emner af både faglig og social karakter. Eleverne har også indflydelse på aktiviteter uden for den formelle undervisning, som f.eks. i planlægningen og gennemførelsen af anderledes dage. Lærerne er dygtige til at skabe situationer, hvor eleverne udfordres til stillingtagen og diskussioner, uden at der nødvendigvis findes et entydigt svar på spørgsmålet. I alle timer blev jeg modtaget af eleverne med åbenhed og nysgerrighed.

Det psykiske og fysiske undervisningsmiljø

I klasserne er der et godt læringsmiljø. Rollefordelingen mellem lærer og elever er meget tydelig. I alle klasser oplevede jeg ro og koncentration i undervisningen og til de elever der havde svært ved koncentrationen var der en meget fin guidning til at bevare fokus. Eleverne mødes med en positiv forventning fra såvel skolen som den enkelte lærer. Jeg har bemærket, at lærerne er dygtige til at give hvert barn i klassen den opmærksomhed, barnet har brug for med udgangspunkt i det enkelte barns faglige standpunkt. Der tages i høj grad hånd om de børn, der har brug for ekstra støtte, og samtidig er der udfordringer til de hurtige. Med hensyn til kønsopdelt undervisning finder det kun sted, hvis det har en pædagogisk pointe, ellers er det blandede grupper i alle sammenhænge.

Et godt socialt miljø i klassen er en væsentlig forudsætning for at eleverne kan få et fagligt udbytte. Friskolen Vellew vægter fællesskabet og elevernes trivsel højt. I alle klasser er der ikke kun fokus på faglighed, men også den enkelte elevs trivsel.

Friskolen har gode fysiske faciliteter. I de enkelte klasselokaler er det tydeligt, at der også gøres en didaktisk indsats for at gøre klasserummet til et "lærerum" med faglige plakater, elevproduktioner og inspirerende billeder, som understøtter læringen i de forskellige fag. På fællesarealerne er der udstillet elevproduceret ting som både afspejler skolens hverdag og værdigrundlag.

Ude-arealerne, som bliver brugt flittigt til frikvarterets frie leg, er meget store og inspirerende.

Sammenfatning

På baggrund af mine iagttagelser kan jeg konkludere:

- at undervisningen i dansk, matematik og engelsk på alle måder står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen
- at skolens samlede undervisningstilbud herunder de praktisk-musiske fag også ud fra en helhedsvurdering står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen

- at skolen forbereder eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre samt udvikler og styrker elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene og demokratisk dannelse

- at skolens undervisningssprog er dansk.

- at skolen lever op til deres underretningspligt og har en procedure for hvem der ansvarlig for at underretninger til kommune finder sted.

Henriette Mønsted, Tilsynsførende.